

Ivan Macut
EKUMENSKI NAGLASCICI U PASTORALNOM DJELOVANJU

Uvodne misli

Pastoralno djelovanje koje se uglavnom odvija po župama ima za cilj vjernike koji se nalaze na točno određenom području odgajati u vjeri, okupljati i slaviti sakramente, duhovno voditi, itd. Na koncu, sve naše pastoralne aktivnosti imaju u konačnici za cilj dovesti ljude k Bogu, tj. njihovo spasenje. Različite su pastoralne metode i planovi koji se, više ili manje, uspješno provode, a koji imaju za cilj pospješiti i poboljšati sva naša pastoralna nastojanja u župama i na različitim poljima u kojima pastoralno djelujemo. Budući da ekumenizam spada u samu bit Crkve kako je to rekao blagopokojni papa Ivan Pavao II. u svojoj ekumenskoj enciklici *Ut unum sint*, br. 20, onda je onome tko je zauzet pastoralnim djelovanjem vjerujem i više nego jasno kako pastoralne aktivnosti moraju biti prožete određenim ekumenskim naglascima i sadržavati ih u sebi, tj. moraju imati ekumensku notu.

Svakome tko je upoznat s profilom župa u našoj domovini jasno je da se župe mogu i trebaju grupirati i razdvojiti prema određenim kriterijima. Tako npr. možemo podijeliti župe na gradske i na seoske. Već iz ove podjele jasno je kako će se primijeniti drugačije pastoralne metode i paniranja kad je riječ o župama seoskog tipa, nego u onima koje se nalaze u gradovima, pogotovo u većim gradskim sredinama. Isto tako, kada promatramo župe u ekumenskom ključu, moguće je napraviti određenu klasifikaciju istih tih župa. Tako npr. imamo: a) župe u kojima ne žive članovi drugih kršćanskih crkava, nego cjelokupno pučanstvo pripada samo jednoj crkvi; b) župe u kojima postoji samo jedna organizirana crkva, dok su na teritoriju župe, ipak, prisutni i malobrojni članovi neke druge kršćanske crkve, ali koji nemaju svoj vlastiti bogoslužni prostor

niti svoga vlastitog svećenika; c) župe u kojima postoje dvije kršćanske zajednice jasno podijeljene, svaka sa svojom crkvom i svojim svećenikom, npr. katolici i pravoslavci, ili katolici i protestanti; d) župe, pogotovo u većim gradovima, gdje postoji više kršćanskih zajednica sa svojim vlastitim bogoslužnim prostorima, svećenicima, itd., te im se prostor pastoralnog djelovanja prožima i u nekoj mjeri podudara.

Očito je da će se ekumenske aktivnosti i pastoral koji želi biti obilježen ekumenskom notom razlikovati od jedne do druge župe te da će on zavisiti upravo od toga u koju od ovih gore navedenih grupa dotična župa pripada. Ipak, ekumenski zauzet pastoral zadatak je svakoga pastoralnog djelatnika bilo u kojoj župi ili bilo na kojem području pastoralnog djelovanja jer na taj način izravno odgovaramo na Isusovu molitvu i poziv koji je upućen svim kršćanima, a koji nalazimo zapisan u 17. poglavlju Ivanova evanđelja: "Da budu jedno" (Iv 17, 11). Pastoralno djelovanje koje nije ekumenski obojeno nalazi se u velikoj opasnosti da podržava i promiče razjedinjenost kršćana, a ne doprinosi njihovu međusobnom približavanju i ujedinjenju. Stoga je potrebno biti oprezan kako svojim pastoralnim djelovanjem ne bismo širili i podržavali ono što je protivno Kristovoj volji, a to je razjedinjenost Kristove crkve koja je u njemu oduvijek jedna. Već odavno postoje ekumenski teolozi koji su predlagali i predlažu ovakve ili slične ekumenske aktivnosti o kojima ovdje govorimo, a među kojima jedan od najpoznatijih jest Oscar Cullmann (1902.-1999.), koji se gotovo kroz cijeli svoj profesorski rad zauzimao za približavanje i ujedinjenje razjedinjenih kršćana.

Ekumenski susreti

Jedna od vrlo plodonosnih i ekumenski vrlo korisnih pastoralnih aktivnosti mogao bi biti posjet jedne kršćanske crkve drugoj kršćanskoj crkvi. Naime, mnoštvo je prigoda kada bi se takvi susreti mogli organizirati, npr. patron župe, pojedini važniji blagdani susjedne crkve, itd. Vjerujem kako bi sudjelovanje jedne grupe vjernika jedne crkve na liturgiji i kasnije na zajedničkom druženju druge crkve, donijelo višestruke i ekumenski vrlo konkretne plodove. Na taj bi se način vjernici međusobno upoznali i približili te bi vrlo jasno vidjeli kako je mnogo toga što nas već sada ujedinjuje i da, na koncu, vjerujemo u istoga Boga koji se objavio u svome Sinu po Duhu Svetom.

Naravno da se tim posjetima bogoslužjima drugih kršćanskih crkava ne želi promicati interkomunija, koja još nije dopuštena, nego se jednostavno želi potaknuti vjernike da steknu osobno iskustvo liturgije i bogoslužja ostalih kršćanskih crkava, a koja su bogata i ispunjena vjerskom simbolikom, te koja i njih same, iako ne pripadaju dotičnoj crkvi, mogu uvesti u otajstva kršćanske vjere.

Ono što je prisutno među našim vjernicima jest nepoznavanje u dovoljnoj mjeri drugih kršćanskih crkava i njihovih vjerskih ili kulturnih običaja i posebnosti. Upravo to međusobno nepoznavanje još više udaljava ionako već razjedinjene crkve. Zato je zadatak pastoralnih djelatnika i dušobrižnika da se s posebnom pozornošću i ljubavlju posvete upravo tom problemu te ga svim snagama nastoje prevladati. Jedna od najboljih metoda učenja jest preko vlastitog iskustva. Kada se npr. vjernici katoličke crkve jednom osobno susretnu i prisustvuju bogoslužju pravoslavne crkve, zasigurno će mnoge predrasude i barijere same od sebe nestati.

Naravno da ovim pristupom neće nestati podjele. Crkve će i dalje biti razjedinjene, ali nije bit ovih susreta ujedinjenje crkava, (jer u konačnici ono i ne ovisi o kršćanskoj bazi, nego je to zadatak visokih crkvenih krugova koji moraju i moliti i raditi kako bi što skorije riješili probleme te kako bi kršćani ponovno bili jedno), nego da se kršćani kao braća i sestre u Kristu međusobno bolje upoznaju i osobno iskuse da smo svi jedno u Kristu Gospodinu. Vjerujem da se upravo kroz ljepotu liturgije i bogoslužja može vidjeti sve bogatstvo koje različite kršćanske liturgije sadržavaju te nam mogu na jedan mistagoški način pokazati i približiti samoga Boga koji nam je svima isti i koji nam se svima objavio u svome Sinu Isusu Kristu.

Ako pogledamo dugu i bogatu tradiciju Istoka i pravoslavne crkve u cjelini, njihove svece i učitelje, možemo vrlo lako uočiti kako je u krilu naše crkve prisutan samo jedan dio neizmjernoga duhovnog bogatstva jedne Kristove crkve te smo upućeni, htjeli mi to ili ne, na drugu stranu kako bismo još više mogli rasti u našoj duhovnosti i posvećenosti Bogu. Susreti s vjernicima drugih kršćanskih crkava i sudjelovanje na njihovim bogoslužjima zasigurno bi otvorili i približili našim vjernicima ta neizmjerna duhovna bogatstva koja bi oni sada sami i neposredno mogli iskusiti. Nije dovoljno samo pričati i poučavati kako postoje drugi kršćani, kako i oni vjeruju u Boga,

kako imaju svoju vlastitu liturgiju, nego ih je, nakon te teoretske pouke, potrebno dovesti u osobni dodir s tom stvarnošću.

Propovijedanje

Uz bogoslužje na kojima bi članovi kršćanskih crkava mogli i trebali sudjelovati, moguće je, također, organizirati i susrete na kojima bi propovjednik iz jedne kršćanske crkve propovijedao u crkvi neke druge kršćanske crkve. Npr. katolički propovjednik može, na poziv odgovorne osobe iz druge zajednice, pohoditi neku protestantsku crkvu i propovijedati. Isto vrijedi i obratno. Da ovo nije zabranjeno, govori nam i činjenica da je blagopokojni papa Ivan Pavao II. propovijedao u jednoj luteranskoj crkvi u Rimu. Budući da propovijed, zapravo, naviješta radosnu vijest spasenja, a koja je za sve kršćane jedna, i glasi: Isus Krist jest Spasitelj svijeta i Otkupitelj čovjeka, na ovaj bi način razmjena propovjednika, zapravo, doprinijela ujedinjenju kršćana te bi onemogućila stvaranje barijera koje je teško samostalno prevladati.

Naravno da bi biblijski tekstovi, na kojima bi se propovjednik trebao nadahnuti i propovijedati, trebali biti birani s ekumenskom obazrivošću te bi trebali biti znak našega jedinstva. Propovijed ima za cilj protumačiti Riječ Božju i staviti je u suvremeni kontekst u kojem današnji vjernici žive. Tako bi i propovjednici trebali biti svjesni i mudri te bi sa svom pozornošću i moleći se Duhu Svetom trebali navijestiti Radosnu vijest u drugoj kršćanskoj crkvi.

Zadatak nije nimalo lagan te, zasigurno, odaziv na takvu inicijativu ne bi bio velik. Ipak, pod vodstvom Duha Svetoga vrsni bi propovjednici, doista, djelovali poput proroka te bi kroz svoje propovijedanje na vidljiv način pokazali kako je isti Bog koji nas nadahnjuje i vodi na našem kršćanskom putu.

Agape

Osim sudjelovanja u bogoslužju i izmjeni propovjednika, vjernici obiju crkava mogli bi se naći zajedno okupljeni oko jednog stola na kojem će dijeliti svagdanji kruh, taj se čin u prvoj crkvi nazivao *agape* (usp. Dj 2, 46), te bi se uz zajedničko dijeljenje hrane mogli osjetiti kao jedno u Kristu. *Agape* se ne smije shvatiti kao nešto što bi zamijenilo interkomuniju, jer njoj

to nije niti svrha, nego bi vjernici u sklopu blagdanskog slavlja, zajedno oko stola, dijelili hranu i radost svagdašnjega vjerničkog života. Ove je susrete, doista, potrebno organizirati i promicati jer su oni, s jedne strane, podsjećanje i oživljavanje susreta koje su kršćani prakticirali u prvim stoljećima, a što je danas izgubljeno, te, s druge, pomogli bi kršćanima da kroz razgovor o svakidašnjim radostima, poteškoćama i problemima uvide da im je, ipak, cilj isti, a to je kroz ovozemaljski život, doći u onaj vječni i nebeski gdje ćemo svi biti jedno u Bogu.

Ovi se susreti mogu organizirati i bez sudjelovanja drugih kršćanskih crkava, tj. svaka pojedina crkva u svom krilu može organizirati susrete sličnog tipa. Međutim, ekumenska zauzetost i svijest da je potrebno da svatko na svom području i u skladu sa svojim mogućnostima nešto poduzme i poradi na približavanju razjedinjenih kršćanskih crkava, snažan je motiv kako bismo ovakvim susretima dali upravo ekumenski naglasak. Na koncu, nije dovoljno sam za sebe živjeti, sam za sebe naviještati Krista i evanđelje, nego je potrebno i druge kršćane uključiti u svoje pastoralne aktivnosti i programe. Na taj ćemo način doprinijeti i potaknuti rast svijesti kod vjernika laika kako je ekumenizam od presudna značaja za sadašnjost, ali i za budućnost, ne samo naše lokalne-mjesne crkve, nego i crkve u cjelini.

Zaključak

Ovo su samo neki od prijedloga koji bi se mogli realizirati u našoj domovini i u našoj pastoralnoj praksi. Naravno da mi kao katolička većina ne bismo smjeli čekati da netko drugi nešto poduzme ili da nas pozove na nekakav ekumenski susret ili kako bismo se eventualno uključili u nekakav ekumenski program koji su drugi osmislili i realizirali. Pozvani smo biti promicatelji ekumenizma i to je zadatak na kojem moramo raditi. Uključujući i bazu, tj. vjernike laike u te ekumenske procese, ne samo da nećemo pogriješiti, nego ćemo, zasigurno, s vremenom imati i zrelije i duhovno bogatije vjernike koji će svojom molitvom i svojim osobnim djelovanjem sami raditi na međusobnom približavanju i ujedinjenju kršćanskih crkava. To će činiti ne zato jer to moraju ili jer im je to netko rekao, nego jer će sami imati vlastito iskustvo da su ostali kršćani naša braća i sestre u Kristu i da je, doista, potrebno da jednom svi budemo i u vidljivom crkvenom jedinstvu.